

MAAELU EDENDAMISE SIHTASUTUS

2023. aasta tegevuse eesmärgid (tegevuskava)

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) eesmärk on toetada ja elavdada Eesti maapiirkonna ettevõtlust, luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maaettevõtluse konkurentsivõimet.

Eesmärgi täitmiseks parandab sihtasutus ettevõtjate võimalusi ligipääsuks finantsvahenditele, nõustab ettevõtjaid, toetab kutseõpet, kujundab maaelu mainet ja seeläbi parandab ettevõtluskeskkonda ning loob soodsamaid elutingimusi maal.

Sihtasutuse tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

1. Käendamine
2. Laenamine
3. Sihtfondide haldamine
4. Maaettevõtlusfondi käivitamine
5. Nõustamine
6. Tunnustamine ja toetamine
7. Tegevused Maaeluministeriumi poolt antud ülesannete täitmiseks.

1. Käendamine

Sihtasutuse tegevus on käendada finantseerijate laene maaettevõtjatele ja mittetulundusühingutele. Eesmärk on käendustegevuse abil parandada maaettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel. Käendusi antakse krediidi ja finantseerimisasutustele, hoiu-laenuühistutele ning ettevõtjate rahastamiseks emiteeritud võlakirjade ostjatele.

Käendusi on nelja tüüpi: Ukraina kriisi laenukäendus-, proportsionaalne- ja fikseeritud käendus ning Covid-19 käendus. Ukraina kriisi laenukäendus võimaldab kriisist mõjutatud ettevõtjatele juurdepääsu käibevahenditele, käenduse meetme kehtivus on kuni 31.12.2023. Proportsionaalne käendus tugineb põhimõtetele, mis on kajastatud Euroopa Komisjoni garantiiteatises. Fikseeritud käendus on turupõhine ja käenduse hind kujuneb krediidasutuse poolt ettevõttele antud reitingust ja ettevõtte tagatistest laenule või käenduslepingule. Covid-19 laenukäenduse meede kehtis kuni 31.12.2021, taotluste vastuvõtmine on lõppenud.

Käendusportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **104,4 miljonit** eurot ja maksimaalseks suuruseks **110 miljonit** eurot. Käendusportfelli kasvuks 2023. aastal on planeeritud 10 miljonit eurot ning uute käenduste mahuks prognoositakse **36 miljonit eurot**. Käendusportfelli keskmiseks tulususeks on planeeritud **2,99%**. Käendustasusid on planeeritud saada **3,124 miljonit** eurot ehk 41% põhitegevuse tuludest.

2. Laenamine

Laenamine on olnud sihtasutuse tegevuseks alates asutamisest ja see on üheks sihtasutuse põhitegevustest, mis parandab väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel.

Sihtasutuse laenuportfelli keskmiseks suuruseks 2023. aastal koos sihtfondide laenudega on planeeritud **190,75 miljonit** eurot ja eelarveaasta maksimaalseks laenuportfelli suuruseks **199,0 miljonit** eurot. Uusi laene ja sõlmida uusi põllumaa kapitalilepinguid on 2023. aastal plaanis summas kuni **24 miljonit** eurot. Sihtasutuse omakapitalist kuni **16 miljonit** eurot ja sihtfondide vahenditest kuni **8 miljonit** eurot. Covid-19 kriisimeetmete laenudelt tagasimakseid riigile on planeeritud kuni 5 miljonit eurot.

Tulu sihtotstarbelistelt laenudelt on 2023. aastal planeeritud saada **2,170 miljonit** eurot ehk 29% tuludest. Laenude intressitulu arvutamise aluseks on 2023. aasta keskmine laenuportfell, mis on jaotatud viie erineva tootlusega laenuportfelliks. Kogu laenuportfelli keskmiseks tootluseks on planeeritud **3,09%**. Ettevõtluslaenude, hoiulaenuühistute ja mittetulundussektori laenude ning põllumaa

kapitalirendi lepingute portfelli keskmiseks intressiks on planeeritud 4,0%. Krediidiasutuste vahendusel antud laenu portfelli keskmiseks intressiks on planeeritud 1,0% ning eluasemelaenu portfelli keskmiseks intressiks 2,25%.

Sihtasutus väljastab omakapitalist laene krediidi- ja finantseerimisasutustele, otselaene ettevõtjatele põllumajandusmaa ostuks, laene hoiu-laenuühistutele ja mittetulundussektorile, eluasemelaene eraisikutele kaaslaenamisele krediidiasutustega eluaseme soetamiseks, rekonstrueerimiseks või renoveerimiseks ning teeb põllumaa kapitalirendi (*sale and lease back*) tehinguid.

Krediidi- ja finantseerimisasutuste vahendusel laenamine on suunatud pigem väiksematele krediidi- ja finantseerimisasutustele, kellel võib olla raskendatud laenuvahendite kaasamine oma ettevõtluslaenu tarbeks rahvusvahelistelt finantsturgudelt, kuna pakutavad mahud on liiga suured või ei oma nad kõrgeid rahvusvahelisi reitinguid. Laenu lõppsaaja seisukohalt on laenuintress fikseeritud kogu laenuperioodi jooksul ja ettevõtjale võib krediidiasutus lisada kuni 5% riskimarginaali. Laenu ennetähtaegne tagastamine ei too laenajale kaasa lisakulutusi. Laenulepingu vormistamisel või lepingumuudatuste tegemisel ei võeta laenajalt teenustasusid. Meede sobib laenuvõtjatele, kelle soovitatav laenu pikkus või maksevabastus on pikem kui panga poolt pakutavates tavatingimustes.

Aasta keskmiseks laenuportfelli suuruseks on planeeritud 18,5 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 20 miljoni euroni. Uusi laene on planeeritud anda **5 miljonit** eurot. Laenuintress pankadele kujuneb vastavalt Euroopa Keskpannga refinantseerimismääradele, millele sihtasutus lisab vähemalt 0,5%.

Mittetulundussektori laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 1,0 miljonit eurot ning aasta lõpuks laenuportfelli tõusu ei prognoosita. Mittetulundussektorile on sihtasutus planeerinud 2023. aastal välja anda uusi laene kuni **0,5 miljonit** eurot.

Otselaene ettevõtjatele annab sihtasutus põllumajandustootjatele põllumajandusmaa ostuks. Uusi otselaene on planeeritud anda summas **6,0 miljonit** eurot. 2023. aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 42,0 miljoni euroni.

Põllumaa kapitalirent, *sale-and-leaseback* tehingud

Sihtasutus planeerib 2023. aastal jätkata põllumaa kapitalirent (*sale- and leaseback*) pakkumist väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Uusi laene on planeeritud anda summas **3,0 miljonit** eurot. Kapitalirendi portfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **9,5 miljonit** eurot, aasta lõpuks plaanitakse portfelli tõusu 11 miljoni euroni. Meede võimaldab kriisi olukorras põllumajandustootjate käibevahendite puuduse leevendamiseks või investeringuteks vajalike vahendite mobiliseerimiseks soovi korral oma maa sihtasutusele müüa, sihtasutuselt selle taas rendilepinguga kasutusse võtta ning teatud aja jooksul maa tagasi osta.

Eluasemelaen kaaslaenamisele krediidiasutustega (Kodu maale)

Kooslaenamine krediidiasutusega võimaldab keskmise krediivõimega inimestel soetada, rekonstrueerida või renoveerida eluaset või talumajapidamist suuremas mahus kui võimaldaks laen ilma sihtasutuse kaasfinantseerimiseta. Uusi laene on planeeritud anda summas **1,5 miljonit** eurot. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **2,25 miljonit** eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 3,0 miljoni euroni. Kuna sihtgruppi ja sihtotstarvet oli meetme alguses versioonis väljapakutust piiratud, plaanitakse viie miljoni suuruse portfelli saavutamist 2024. aastaks.

3. Sihtfondide haldamine

3.1 Sihtfondid Euroopa Liidu vahenditest

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punktis 2.2.2 sätestatu alusel oma varast lahus, ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga ja vastupidi. Erinevate laenufondide haldamine võimaldab suurendada ning aktiveerida sihtasutuse laenugevust, vabastades samaaegselt sihtasutuse omakapitali laenudest. Sihtfondide haldamise eest saab sihtasutus teenustasu vastavalt Maaeluministeriumiga sõlmitud lepingule. Sihtfondide valitsemistasusid on planeeritud saada kõigilt hallatavatelt sihtfondidelt kokku 850 tuhat eurot ehk 11% põhitegevuse tuludest.

3.1.1 Kalanduse ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) sihtfondid

Sihtasutus haldab Maaeluministeeriumiga 10.12.2012 sõlmitud rahastamislepingu nr 381 alusel vesiviljelusega tegelevate ettevõtete laenu sihtfondi (edaspidi Kalanduse sihtfond). Kalanduse sihtfondi laekunud finantskorraldusvahendid on välja laenatud. Fondi laekuvad laenuintressid ning põhiosa tagasimaksed kantakse 2016. aastal moodustatud käibevahendite fondi ja antakse välja uute laenudena.

Sihtasutus haldab Maaeluministeeriumiga 17.01.2017 sõlmitud halduslepingu nr 16 alusel EMKF rahastamisvahendi sihtfonde. Uusi laene on planeeritud välja anda **2,0 miljonit** eurot. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **9,25 miljonit** eurot ning aasta lõpuks planeeritakse laenuportfelli tõusu **10,0 miljoni** euroni.

3.1.2 Maaelu Arengukava (MAK) rahastamisvahendi Sihtfond

Sihtasutus haldab alates 2016. aasta esimesest poolaastast MAKi rahastamisvahendi sihtfondi. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **44,75 miljonit** eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu **47,0 miljoni** euroni. Uusi laene on planeeritud anda **6,0 miljonit** eurot. Uute laenude katteallikaks on sihtfondi vabade jääkide väljalaenamamine ning põhisummade tagasimaksed.

3.1.3 Covid-19 kriisimeetmete laenud

Sihtasutus ja Maaeluministeerium sõlmisid 15.05.2020 Rahastamislepingu nr 121. Lepinguga täidab sihtasutus haldusülesannet Covid-19 põhjustatud koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks laenude andmises, laenukäenduse käendusreservi moodustamises ja käendustasude alandamises. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **66,5 miljonit** eurot ning aasta lõpuks prognoositakse laenuportfelli langust **65,0 miljoni** euroni. Uusi Covid-19 kriisilaene 2023. aastal ei anta. Laenuportfelli tagasimaksed tagastatakse riigile.

4. Maaettevõtlusfondi käivitamine

Sihtasutus korraldas 2020. aastal rahvusvahelise hanke investeerimisfondi fondijuhi leidmiseks. Leping hanke võitnud fondihalduriga sõlmiti juunis 2020. Hankele eelnenud läbirääkimistel oli tunda potentsiaalsete investorite poolset suurt huvi sellesse fondi investeerimisel. Põhilisteks investoriteks oli planeeritud esmajoones Eesti oma institutsionaalsed investorid (pensionifondid, kindlustusseltsid). Hankelepingu sõlmimise ajaks oli majandusolukord kardinaalselt muutunud ja Eesti oli väljunud just eriolukorrast. Käivitus ka protsess teise samba pensionireformiga ja Eesti pensionifondid ei soovinud teha enne otsuseid, kui selgub reformi saatus. Sügisel selgus, et pensionireform käivitub ja Eesti teise samba pensionifondid otsustasid, et enne fondidest väljuvate mahtude selgumist nad ei tee investeerimisotsuseid. Ka läbirääkimistel kindlustusseltsidega selgus, et nende otsustusprotsessides ja -struktuurides on toimunud muudatused. Enamusel Eestis tegutsevatel kindlustusseltsidel oli investeerimisotsuste tegemise õigused üle viidud tsentraalseks emaettevõtte juurde ning 2021. aasta lõpuks oli selge, et algelt planeeritud investoritelt fondi käivitamiseks raha ei saada.

Hanke võitnud fondijuht saatis 09.11.2022 sihtasutusele ülevaate Maaettevõtlusfondi käivitamise kohta 2023. aastal. Fondihalduri tegevusplaani kohaselt viiakse fondi käivitamine kahele rahastusvoorule. Esimese vooru on mahuks on 12-15 miljonit eurot ja see käivitatakse 2023. aasta keskpaigas. Teine voor käivitatakse 2023. aasta teises pooles ja fondi mahtu suurendatakse 20-30 miljoni euroni.

Investeerimisfondi peamine eesmärk on hõlbustada Eesti Vabariigi primaar-, metsandus- ja kalandussektori ning toiduainete ümbertöötlemisega tegelevate väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele paremat juurdepääsu omakapitali, omakapitali laadsele kapitalile ja võlainstrumentidele ning edendada kapitaliturgu. Investeerimisfondi rakendamine peaks aitama tõsta ja tugevdada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengu- ja laienemisvõimalusi ning rahvusvahelist konkurentsivõimet.

5. Nõuandeteenuse osutamine

Vastavalt 1. juulil 2015 Maaeluministeeriumiga sõlmitud käsunduslepingule nr 180, osutab MES põllumajandusega tegelevale füüsilisele või eraõiguslikule juriidilisele isikule riigipoolse toetusega nõustamisteenust käsunduslepinguga hõlmatud valdkondades. Nõuandeteenistuse 2023. aasta tuludeks on planeeritud **1,080 miljonit eurot**. Peamise osa tuludest moodustavad toetatavad nõustamisteenused. Lisaks osaleb nõuandeteenistus partnerina konsortsiumis, mis viib ellu teadmussiirde pikaajalist

programmi aastatel 2021-2023. Erinevad teadmussiirde tegevused (infopäevad, koolitused jms) moodustavad ligikaudu 5% plaanitud tuludest.

6. Tunnustamine ja toetamine

Maaelu Edendamise Sihtasutusel on 2023. aastal tunnustamise ja toetamisega seotud tegevusteks planeeritud 50 000 eurot. Maaelu toetavate projektide rahastamiseks (aunimetus parim maamajanduseriala õpetaja/õppejõud ja õpilane, aunimetus parim piima- ja lihavesisekarjakasvataja, parim taimekasvataja, maaelu maine konkursid jms) on planeeritud 30 tuhat eurot. Koostööks ettevõtjatega, ülikoolidega, mittetulundusühingutega, teadusasutustega ja maamajanduskoolidega on planeeritud 20 tuhat eurot.

7. MESi tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

MES vahendab vajadusel riigieelarve vahendeid regionaalsetel ja maaelu edendavatel eesmärkidel ning osaleb riigi korraldatavatel hangetel. Sihtasutuse tegevus riigi ülesannete täitmisel aitab kaasa majanduse arengule ja sõltub sellest, millist tegevust peab oluliseks asutajaõiguste teostaja ja nõukogu. Tegevuskava toetab sihtasutuse põhikirjas püstitatud eesmärkide saavutamist.